

ગુજરાતમાં કૃષિ ઉત્પાદન

ખરીફ પાક(ચોમાસુ) :- ડાંગર , બાજરી , જુવાર ,કપાસ, ,મગફળી,એરંડા,તલ,સોયાબીન, શેરડી , અડદ, મગ,તુવેર,શણ,શક્કરીયા, ગવાર,લીંડા, મકાઈ

રવિ પાક (શિયાળો) :- ઘઉં,ચણા,જવ,બટાટા,તમાકુ,સરસવ,વટાણા અને મસૂર

જાયદ પાક :- તડબૂચ ,દૂધી,કોળું,મરચાં,ટામેટાં, સૂર્યમુખી

ક્રમ	પાકનું નામ	સૌથી વધુ ઉત્પાદન
1	ઘઉં	<ul style="list-style-type: none"> ❖ સૌથી વધુ ઘઉં અમદાવાદ અને મહેસાણા જિલ્લામાં થાય છે. ❖ પિયત સંશોધન કેન્દ્ર વિજાપુર (મહેસાણા જિલ્લો) અને બિનપિયત સંશોધન કેન્દ્ર અરણેજ (અમદાવાદ જિલ્લો) ❖ અમદાવાદ જિલ્લાનો ભાલ પ્રદેશ ભાલિયા ઘઉં માટે પ્રખ્યાત છે જે ઘઉંના ઉત્તમ જાત ગણવામાં આવે છે. ❖ સોનાલિકા, કલ્યાણ સોના, ભાલિયા અને લોક-1 વગેરે ઘઉંની જાતો છે.
2	ડાંગર (ચોખા)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ સૌથી વધુ વાવેતર આણંદ અને ખેડા જિલ્લામાં થાય છે. ગુજરાતનો બીજા નંબરનો ધાન્ય પાક છે. ❖ જીરાસર,વિજયા,મસૂરી,બાસમતી,જયાં, પંખાળી ,સુખવેલ વગેરે ડાંગરની જાતો છે. મુખ્ય ચોખા સંશોધન કેન્દ્ર ખેડા જિલ્લાના નવાગામ ખાતે આવેલું છે.
3	જુવાર	<ul style="list-style-type: none"> ❖ સૌથી વધુ જુવારનું વાવેતર ભાવનગર જિલ્લામાં થાય છે પરંતુ સૌથી વધુ ઉત્પાદન સુરત જિલ્લામાં થાય છે. ❖ નિઝર ગોટી નામની જુવાર તેની મીઠાશ માટે પ્રખ્યાત છે.
4	મકાઈ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ સૌથી વધુ મકાઈ પંચમહાલ જિલ્લામાં થાય છે. ત્યારપછી સાબરકાંઠા ,અરવલ્લી, વડોદરા,ખેડા અને બનાસકાંઠામાં થાય છે. ❖ ‘ ગોધરા’ ખાતે મકાઈ સંશોધન કેન્દ્ર આવેલું છે. ❖ ગુજરાત મકાઈ-1,2, 4, ગંગા સફેદ, ગંગા, ડેક્કન, પ્રભાત નવજાત, અંબર અને માધુરી મકાઈની સુધારેલ જાતો છે. ❖ મકાઈ સંશોધન કેન્દ્ર પંચમહાલ જિલ્લાના ગોધરામાં આવેલું છે.
5	બાજરી	<ul style="list-style-type: none"> ❖ બાજરી ❖ બાજરી માટેનું સંશોધન કેન્દ્ર જામનગરમાં આવેલું છે.

6	મગફળી	<ul style="list-style-type: none"> ❖ મગફળીના ઉત્પાદનમાં ભારતમાં ગુજરાત પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. રાજ્યમાં સૌથી વધુ વાવેતર રાજકોટ અને સૌથી વધુ ઉત્પાદન જુનાગઢમાં થાય છે. ❖ જુનાગઢમાં મગફળી સંશોધન કેન્દ્ર આવેલું છે. ❖
7	કપાસ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ કપાસના ઉત્પાદનમાં ભારતમાં ગુજરાત પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. રાજ્યમાં સૌથી વધુ વાવેતર સુરેન્દ્રનગર અને વડોદરા જિલ્લામાં થાય છે. ❖ કપાસને હિમથી નુકસાન થાય છે. ❖ બી.ટી.કપાસ, દેવિરાજ, દેવીતેજ, ગુજરાત-67, સંકર-4, ગુજરાત કપાસ-8 વગેરે કપાસની સુધારેલ જાતો છે. ❖ મુખ્ય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર સુરત અને પ્રદેશિક સંશોધન કેન્દ્ર ભરૂચમાં આવેલું છે.
8	તમાકુ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ તમાકુ ના ઉત્પાદનમાં ભારતમાં ગુજરાત બીજું સ્થાન ધરાવે છે. રાજ્યમાં સૌથી વધુ વાવેતર ખેડા, આણંદ અને વડોદરા જિલ્લામાં થાય છે. ❖ ચરોતર પ્રદેશ તમાકુનો પ્રદેશ તરીકે ઓળખાય છે. ❖ K-49, K-20, આણંદ અને પળિયું એ તમાકુની સુધારેલી જાતો છે. ❖ મુખ્ય તમાકુ સંશોધન કેન્દ્ર સુરતમાં આવેલું છે. તમાકુ સંશોધન કેન્દ્ર આણંદ જિલ્લાના ધર્મજ ખાતે પણ આવેલું છે.
9	એરંડા	<ul style="list-style-type: none"> ❖ એરંડાના ઉત્પાદનમાં ગુજરાત વિશ્વમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. ગુજરાતમાં સૌથી વધુ એરંડાનું ઉત્પાદન મહેસાણા , બનાસકાંઠા , સાબરકાંઠા , કચ્છ , અમદાવાદ અને ગાંધીનગર થાય છે. ❖
10	શેરડી	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ગુજરાતમાં સૌથી વધુ શેરડીનું ઉત્પાદન સુરત , વલસાડ, નવસારી, તાપી અને અમરેલી જિલ્લામાં થાય છે.
11	જીરૂ, વરિયાળી અને ઈસબગુલ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ગુજરાતમાં જીરૂ, વરિયાળી અને ઈસબગુલના ઉત્પાદનમાં ભારતમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. ગુજરાતમાં જીરૂ , વરિયાળી અને ઈસબગુલનું વાવેતર બનાસકાંઠા અને મહેસાણા જિલ્લામાં જ્યારે ઉત્પાદન મહેસાણા જિલ્લાના ઊંઝામાં થાય છે. ❖ જીરૂનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન બનાસકાંઠામાં થાય છે. ઈસબગુલનું સૌથી વધારે મહેસાણા અને બનાસકાંઠામાં થાય છે.
12	ડુંગળી	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ગુજરાતમાં સૌથી વધુ ડુંગળીનું ઉત્પાદન ભાવનગરમાં થાય છે. ❖ ડુંગળીમાં એલિલ સલ્ફાઈડ હોવાથી તે જીવાણુ નાશક છે. ❖ ડુંગળી અને લસણ સંશોધન કેન્દ્ર પંચમહાલ જિલ્લાના ગોધરા ખાતે

		આવેલું છે.
13	બટાટા	<ul style="list-style-type: none">❖ ગુજરાતમાં સૌથી વધુ બટાટાનું ઉત્પાદન બનાસકાંઠા જિલ્લામાં થાય છે. આ ઉપરાંત વાત્રક નદીનો ભાઠામાં પણ બટાટાનું ઉત્પાદન થાય છે.❖ બટાટા સંશોધન કેન્દ્ર બનાસકાંઠાના ડીસામાં આવેલું છે.